

यश्चकालः प्राणिनां स्वदत्तं च स्वकृतं च स्वदत्तकृते तयोः साक्षी दत्तं दानं इदं विहितयागादेरप्युपलक्षणं ॥ कृतशब्देन कायकेशरूपतपः सकथं जेष्यत इति संबंधः यस्य लब्धसंज्ञायतो लब्धसंज्ञाविचेष्टते व्यवहरंतीत्यर्थः ॥ यद्वा यस्य महात्मनः अनुग्रहादिति शेषः ॥ २९ ॥ ३० ॥ योलोकस्य धाता विधाता सामान्यतो विशेषतश्चकर्ता यः सुरुतं दुष्कृतं तत्फलदइत्यर्थः ॥ येन कालेन विजयिष्यते विजेष्यते अपरं किंत्विति ॥ काल एव सर्वसाधनमयं तु कालातिरिक्तमपरं किंतु विधानं कालव्यतिरिक्तसाधनसंपादनं

स्वदत्तकृतसाक्षी यो द्वितीय इव पावकः ॥ लब्धसंज्ञाविचेष्टते लोकायस्य महात्मनः ॥ २९ ॥ यस्य नित्यं त्रयो लोका विद्रवंति भयार्दिताः ॥ तं कथं राक्षसेन्द्रो सौ स्वयमेव गमिष्यति ॥ ३० ॥ यो विधाता च धाता च सुरुतं दुष्कृतं तथा ॥ त्रैलोक्यं विजितं येन तं कथं विजयिष्यते ॥ अपरं किंतु कृतैवं विधानं संविधास्यति ॥ ३१ ॥ कौतूहलं समुत्पन्नो यास्यामि यमसादनं ॥ विमर्दं द्रष्टुमनयो र्यमराक्षसयोः स्वयं ॥ ३२ ॥ इत्यार्षे श्रीमद्रा० वा० उ० विंशः सर्गः ॥ २० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ एवं संचित्य विप्रेन्द्रो जगाम लघुविक्रमः ॥ आख्यातुं तद्यथा वृत्तं यमस्य सदनं प्रति ॥ १ ॥ अपश्यत्स यमं तत्र देवमग्निपुरस्कृतं ॥ विधानमनुतिष्ठंतं प्राणिनो यस्य यादृशं ॥ २ ॥ स तु दृष्ट्वा यमः प्राप्तं महर्षितत्र नारदं ॥ अब्रवीत्सुखमासीनमर्ध्वमावेद्य धर्मतः ॥ ३ ॥ कच्चित्क्षेमं नु देवर्षे कच्चिद्धर्मो न नश्यति ॥ किमागमनकृत्यं ते देवगंधर्वसेवित ॥ ४ ॥ अब्रवीत्तु तदा वाक्यं नारदो भगवानृषिः ॥ श्रूयतामभिधास्यामि विधानं च विधीयतां ॥ ५ ॥ एष नाम्नादशग्रीवः पितृराजनिशाचरः ॥ उपयाति वशं नेतुं विक्रमैस्त्वांसुदुर्जयं ॥ ६ ॥

कृत्वा कालजयं संविधास्यति ॥ ३१ ॥ इत्येव कौतूहलं समुत्पन्नो हं यमसादनं द्रष्टुं यास्यामि ॥ ३२ ॥ इति रामाभिरा० रा० वा० उ० विंशः सर्गः ॥ २० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ एवमिति ॥ १ ॥ अग्निः पुरस्कृतः सर्वसाक्षितया येन तं यस्य प्राणिनो यादृशं विधानं पुण्यपापरूपं कर्म तादृशमनुतिष्ठंतं तत्तदनुगुणफलं प्रयच्छंतं यद्वा यस्य यादृशं कर्म तस्य तादृशं विधानं निग्रहानुग्रहरूपं कृत्यमनुतिष्ठंतमित्यर्थः ॥ २ ॥ ३ ॥ कच्चित्क्षेममित्यादि लोके इति शेषः ॥ ४ ॥ विधानं च मत्तः श्रुताया आपदः प्रतिक्रियांचेत्यर्थः ॥ ५ ॥ ६ ॥